

De naam is *Syzygospora mycophaga* (Christ.) Hauerslev. In feite moeten al onze *Christiansenia*'s *Syzygospora* heten. Ook de plaats in ons 'Overzicht' is fout: de Galzwammetjes zijn geen 'homo' maar 'hetero' oftewel Phragmobasidiomycete. Huub van der Aa maakte mij daar vriendelijk op attent. Totdat er een gecorrigeerde uitgave van het Overzicht komt moet ik deze soort nog scharen onder *Christiansenia mycophaga* (Christ.) Boid. Onze collectie werd gevonden op 25 oktober 2003 in een oud boerengeriefbos bij Altinghorst, Drijber, Drenthe (coördinaten 233/535), op een dode eikentak. De collectie ligt in mijn herbarium en komt later vanzelf eens in Leiden terecht.

Literatuur

- Arnolds, E., Kuyper, Th.W. & Noordeloos, M.E. (red.). 1995. Overzicht van de paddestoelen in Nederland, Nederlandse Mycologische Vereniging.
Eriksson, J. & Ryvarden, L. 1973. The Corticiaceae of North Europe, Vol. 2. Fungiflora, Oslo.
Hansen, L. & Knudsen, H. 1997. Nordic Macromycetes, Vol. 3. Nordsvamp, Copenhagen.
-

GANODERMA'S, GEMAKKELIJK? - OF TOCH, SOMS, LASTIG?

Joke Anema-Balke

Louis Couperusplaats 267, 2902 XG Capelle aan den IJssel

Anema-Balke, J. 2004. Ganoderma: easy? or sometimes difficult? Coolia 47(4): 212-214.

A find of *Ganoderma* is presented which looks like *G. lucidum* but has almost no stipe. The differences between *G. resinaceum* and *G. lucidum* are given, based on own observations and on literature.

Van het geslacht *Ganoderma*, dat o.a. de Lakzwammen en de Platte tonderzwam omvat, zijn uit Nederland vijf soorten bekend (Arnolds *et al.*, 1995). Eén van de eigenschappen die ze alle gemeen hebben is dat de sporen (met de kleur van cacao) bij droog weer niet alleen de bovenkant van de hoed totaal bedekken, maar ook de directe omgeving. Om de kleur van de hoed te kunnen beoordelen moet je ze er eerst even met een vochtige doek afwrijven. Verder verkleuren de poriën meteen bij druk, maken vier van de vijf soorten forse vruchtlichamen (tot ongeveer 50 cm), en komen ze alle voor op loofhout.

Daarnaast zijn er toch ook veel verschillen tussen de soorten. We elimineren er twee: *Ganoderma lipsiense* (Platte tonderzwam) en *G. australe* / *adpersum* (Dikrandtonderzwam) zijn goed te herkennen. Ze zijn grijsbruin en staan duidelijk beschreven o.a. in de houtzwammentabel van H. Jahn (bewerking Peter-Jan Keizer, 1992). Dan blijven er drie over die een roodbruine korst op de hoed hebben die bij vocht glanst als lak. De Nederlandse naam geeft dat al aan, ze worden Lakzwammen genoemd

Bij determinatie zal ook *Ganoderma pfeifferi* (Waslakzwam) geen problemen geven. Deze onderscheidt zich van de resterende twee soorten doordat hij roodbruin trama heeft en de waslaag van de hoed al bij geringe verhitting smelt. Het vruchtlichaam is meerjarig, heeft in dat geval dan ook meerdere buisjeslagen op dwarsdoorsnee en kan wel 60 cm breed worden. Vroeger stond de Waslakzwam veel op de oude beuken van Nieuw-Amelisweerd, waar hij, met de bomen, verdwenen is. Momenteel staan er langs de oprijlaan van Oud Amelisweerd nog diverse mooie exemplaren.

Ten slotte komen we dan aan bij de laatste twee: *G. lucidum* (de Gesteelde lakzwam) en *G. resinaceum* (de Harslakzwam), die beide een lichtgekleurd trama hebben en éénjarig zijn (dus met één buisjeslaag op dwarsdoorsnede). In de meeste boeken staat *G. lucidum* afgebeeld met een lange steel, die even lang is als of zelfs langer dan de breedte van de hoed. Deze vorm zal bij niemand problemen geven bij de determinatie en in meerdere tabellen wordt hij, op grond van dit kenmerk, al meteen afgescheiden van de andere soorten.

Tabel 1: Een vergelijking tussen *Ganoderma X* en *G. resinaceum* op grond van eigen waarnemingen (kolom 1 en 2). Ter vergelijking zijn in kolom 3 & 4 toegevoegd (door de redactie) de kenmerken van *G. lucidum* en *G. resinaceum* zoals die te vinden zijn in het boek van Jülich (1984).

Ganoderma “X”	Ganoderma resinaceum	Ganoderma lucidum (naar Jülich 1984)	Ganoderma resinaceum (naar Jülich 1984)
Poriën fijn, rond, 4-5 per mm, die langer dan een maand wittig blijven	Poriën deels onregelmatig van vorm, 2-3 per mm, die snel grauw van kleur worden	Poriën fijn, 4-5 per mm	Poriën grof, 2-4 per mm
Laklaag smelt bij verhitting	Laklaag verkooft bij verhitting	Laklaag smelt bij verhitting	Laklaag smelt bij verhitting
Hoedrand jong stomp, na uitgroei scherp	Hoedrand stomp	Hoedrand na uitgroei scherp	Hoedrand stomp
Hoed maximaal 25 cm breed	Hoed tot 50 cm breed	Hoed maximaal 25 cm breed	Hoed tot 25 mm breed
Korst van de hoed zacht, indrukbaar	Korst van de hoed veel zachter dan bij de andere	Korst van de hoed zacht, indrukbaar	Korst dun
Afscheiding van waterige druppels in jonge exemplaren	Afscheiding van zeer kleverige druppels bij jonge exemplaren	Afscheiding niet genoemd	Afscheiding niet genoemd
Steel aanwezig, soms kort, rondom gelakt	Geen steel aanwezig	Steel aanwezig, rondom gelakt	Steel ontbrekend of zeer kort
Trama dunner dan de buisjeslaag, maximale dikte (bij een dikte van de hoed van 4 cm) nog geen 1,5 cm	Trama dikker dan de buisjeslaag en neemt tot 10 cm toe naar de aanhechting aan de stam	Trama op doorsnede dunner dan de buisjeslaag	Trama tot 6 cm dik

Zo vond ik hem, vijf jaar achtereen, tot 2002, met meestal maar één exemplaar, op de stamvoet van een Iep bij mij in de buurt. In dat jaar liet hij verstek gaan en vond ik in plaats daarvan drie exemplaren van ‘pannenkoekachtige’ *Ganoderma*’s van 20 tot 25 cm breed, die steelvormig versmald aangehecht waren. Zelf was ik van mening (mede door de afbeelding in Phillips (1981), die beide vormen laat zien), dat het toch weer *G. lucidum* was. Ik vroeg me daarbij wel af wat de oorzaak van deze plotselinge vormverandering zou kunnen zijn.

In augustus 2003 stonden er ineens wel 12 vruchtlichamen op de stamvoet en aangrenzende wortel. De helft hiervan met een korte gedrongen steel (tot 5 cm), de andere (de grootste, tot 25 cm breed) al dan niet duidelijk steelvormig versmald aangehecht. In alle gevallen was de ‘steel’ rondom gelakt. En hiermee begonnen dan de problemen: De één is er van overtuigd dat dit *G. resinaceum* moet zijn, anderen delen mijn mening dat het een andere vorm van *G. lucidum* is.

Onlangs, in september 2003, vond ik Alphen (Noord-Brabant) op Amerikaanse eiken vier exemplaren van *Ganoderma resinaceum*. Deze waren alle ruggelings aangehecht aan het substraat. Ik heb materiaal mee naar huis genomen en een lijstje gemaakt van de verschillen met de hierboven genoemde exemplaren op mijn Iep, die ik voor het gemak in de tabel maar *Ganoderma* ‘X’ noem (zie Plaat 7).

Graag zou ik van de lezers vernemen wat hun bevindingen zijn. Als *Ganoderma* ‘X’ toch een vorm van *G. lucidum* zou blijken te zijn, dan ben ik zeer benieuwd of iemand antwoorden op de volgende vragen weet:

- Vanwaar de plotselinge vormverandering?
- Vanwaar deze, in twee jaar, zo snelle toename van de vruchtlichamen?
- Is dit het laatste stadium, een soort ‘doodbloei’? De boom ziet er nog steeds gezond uit.

Ten slotte: al zo lang als er *Ganoderma*’s (eerst *G. lucidum*, gevolgd door ‘X’) op de Iep staan worden deze vergezeld door *Abortiporus biennis* (Toefige labyrintzwam). Is deze combinatie toeval of komt dat vaker voor?

Bij voorbaat dank voor uw reactie.

Literatuur

- Arnolds, E., Kuyper, Th.W. & Noordeloos, M.E. (red.). 1995. Overzicht van de paddestoelen in Nederland, Nederlandse Mycologische Vereniging.
- Jülich, W. 1984. Die Nichtblätterpilze, Gallertpilze und Bauchpilze. In Gams, Kleine Kryptogamenflora, band II b/1. Fischer Verlag, Stuttgart.
- Keizer, P.J. 1992. Houtzwammentabel naar H. Jahn. Uitgave NJN
- Phillips, R. 1981. Paddestoelen en schimmels van West Europa. Spectrum.